EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 15.6.2022
COM(2022) 279 final

ZPRÁVA KOMISE

o stanovení podstatné změny okolností pro zahřívané tabákové výrobky v souladu se směrnicí 2014/40/EU

1. Úvod

Čl. 2 odst. 28 směrnice 2014/40/EU[1] (dále jen „směrnice“) definuje „podstatnou změnu okolností“ jako zvýšení objemu prodeje určité kategorie výrobku alespoň o 10 % přinejmenším v pěti členských státech, na základě údajů o prodeji poskytnutých v souladu s čl. 5 odst. 6 směrnice nebo zvýšení úrovně výskytu užívání příslušné kategorie výrobku ve věkové skupině spotřebitelů mladších 25 let přinejmenším o pět procentních bodů v pěti členských státech, a to podle Zvláštní zprávy Eurobarometru 385 z května 2012 nebo odpovídajících prevalenčních studií. Podle téhož ustanovení se za podstatnou změnu okolností nepovažuje situace, kdy objem prodeje dané kategorie výrobků nepřesahuje na maloobchodní úrovni 2,5 % celkového prodeje tabákových výrobků na úrovni Unie. Čl. 7 odst. 12 a čl. 11 odst. 6 směrnice požadují, aby Komise stanovila podstatnou změnu okolností pro specifickou kategorii výrobků ve zprávě.

Tato zpráva poskytuje informace o vývoji na trhu, který je relevantní pro posouzení podstatné změny okolností pro zahřívané tabákové výrobky. Zahřívané tabákové výrobky jsou nové tabákové výrobky, které jsou zahřívány za účelem vytvoření emisí obsahujících nikotin a jiné chemické látky, jež jsou poté vdechovány uživateli a které jsou, v závislosti na svých vlastnostech, bezdýmnými tabákovými výrobky ve smyslu čl. 2 odst. 5 směrnice nebo tabákovými výrobky ke kouření ve smyslu čl. 2 odst. 9 směrnice. Analýza předložená v této zprávě vychází z údajů poskytnutých v souladu s čl. 5 odst. 6 směrnice prostřednictvím systému společné vstupní brány EU („EU-CEG“), údajů shromážděných ze systému EU pro sledovatelnost tabákových výrobků zřízeného článkem 15 směrnice a údajů Euromonitoru – „Euromonitor International Passport Tobacco 2021“. Posledně uvedené údaje jsou souborem obchodních údajů, který Komise získala od společnosti Euromonitor International. Tento soubor údajů Euromonitoru neobsahuje údaje pro LU, MT a CY (které představují méně než 0,5 % obyvatel EU). Byl nicméně použit jako zástupná hodnota pro prodej v EU27.

2. Analýza podstatné změny okolností pro zahřívané tabákové výrobky

2.1 První podmínka pro splnění definice podstatné změny okolností:

Ke splnění první podmínky zakládající podstatnou změnu okolností je třeba prokázat jednu z následujících dvou okolností.

2.1.1 Zvýšení úrovně výskytu užívání zahřívaných tabákových výrobků ve věkové skupině spotřebitelů mladších 25 let přinejmenším o pět procentních bodů v pěti členských státech

Zvláštní zpráva Eurobarometru 506[2] nezjistila zvýšenou úroveň výskytu užívání zahřívaných tabákových výrobků ve věkové skupině spotřebitelů mladších 25 let přinejmenším o pět procentních bodů v pěti členských státech.

[1] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/40/EU ze dne 3. dubna 2014 o sbližování právních a správních předpisů členských států týkajících se výroby, obchodní úpravy a prodeje tabákových a souvisejících výrobků a o zrušení směrnice 2001/37/ES (Úř. věst. L 127, 29.4.2014, s. 1).

[2] Attitudes of Europeans towards tobacco and electronic cigarettes - February 2021 - - Eurobarometer survey (europa.eu) (Postoje Evropanů k tabáku a elektronickým cigaretám – únor 2021 – průzkum Eurobarometr (europa.eu))

2.1.2 Zvýšení objemu prodeje dotčených výrobků alespoň o 10 % přinejmenším v pěti členských státech

Tabulka 1, která vychází z údajů ze systému EU-CEG, představuje zvýšení objemu prodeje zahřívaných tabákových výrobků na maloobchodní úrovni za období 2018–2020 v členských státech, u nichž bylo zjištěno příslušné zvýšení nad 10 %.

Tabulka 1: Objem prodeje zahřívaných tabákových výrobků v milionech kusů (2018–2020)

Členský stát	Objem prodeje 2018	Objem prodeje 2019	Objem prodeje 2020	Procentní nárůst 2019–2018	2020–2019 procentní nárůst	2020–2018 procentní nárůst
CY	44,590	96,660	147,260	117 %	52 %	230 %
CZ	0,859	1 284,094	1 744,4	Více než 999 %	39 %	Více než 999 %
FR	36,796	78,215	186,009	113 %	138 %	406 %
GR	0,007	1 159,804	1 443,958	Více než 999 %	25 %	Více než 999 %
HR	0,003	219,072	289,592	Více než 999 %	32 %	Více než 999 %
IT	0,042	3 571,016	5 819,033	Více než 999 %	63 %	Více než 999 %
NL	28,262	43,120	71,618	53 %	66 %	153 %
PL	0,010	1 206,171	2 466,150	Více než 999 %	104 %	Více než 999 %
PT	338,022	637,649	944,977	89 %	48 %	180 %
RO	486,239	671,053	837,587	38 %	25 %	72 %
EU27	**934,854**	**12 332,655**	**19 716,820**	**1219 %**	**60 %**	**2009 %**

Zdroj: údaje ze systému EU-CEG

Údaje uvedené výše tedy potvrzují, že objem prodeje zahřívaných tabákových výrobků na maloobchodní úrovni se ve stanoveném období 2018–2020 zvýšil o procentní podíl přesahující 10 % ve více než pěti členských státech.

Na základě těchto údajů byla první podmínka zakládající podstatnou změnu okolností pro zahřívané tabákové výrobky splněna.

2.2 Druhá podmínka pro splnění definice podstatné změny okolností: objem prodeje dotčených výrobků přesahuje na maloobchodní úrovni 2,5 % celkového prodeje tabákových výrobků na úrovni Unie

Tržní podíl zahřívaných tabákových výrobků na maloobchodní úrovni byl stanoven na základě vydělení jejich ročního objemu prodeje celkovým objemem prodeje všech tabákových výrobků na úrovni Unie. Byly prozkoumány alternativní zdroje údajů s cílem zajistit spolehlivost tohoto výpočtu.

2.2.1 Objem prodeje zahřívaných tabákových výrobků na maloobchodní úrovni

V tabulce 2 jsou uvedeny informace o objemu prodeje zahřívaných tabákových výrobků v EU27 v roce 2020 pocházející ze dvou různých, vzájemně nezávislých zdrojů údajů.

Tabulka 2: Objem prodeje zahřívaných tabákových výrobků v EU27 v milionech kusů (2020)

Zdroj údajů	Objem prodeje 2020
EU-CEG	19 717
Euromonitor	20 766

Jak vyplývá z tabulky, objem prodeje vykázaný Euromonitorem je o něco vyšší než objem prodeje ze systému EU-CEG. V souladu s konzervativním přístupem zvoleným pro tuto zprávu byl jako čitatel pro výpočet tržního podílu zahřívaných tabákových výrobků použit nejnižší objem prodeje (tj. objem ze systému EU-CEG). Čitatel vyjadřuje roční objem tržního podílu dotčených výrobků v roce 2020, který se porovná s celkovým objemem tabákových výrobků prodaných v roce 2020 na maloobchodní úrovni v EU27.

2.2.2 Celkový prodej tabákových výrobků na úrovni Unie

Tabulka 3 vychází z údajů Euromonitoru. Ukazuje celkový prodej tabákových výrobků, včetně celkového prodeje cigaret, doutníků, doutníčků, tabáku k ručnímu balení cigaret, dýmkového a žvýkacího tabáku a zahřívaných tabákových výrobků v roce 2020.

Tabulka 3: Celkový objem prodeje tabákových výrobků (v roce 2020)

Cigarety (v milionech kusů)	**Doutníky (v milionech jednotek)**	**Doutníčky (v milionech jednotek)**	**Tabák k ručnímu balení cigaret (v milionech kusů)***	**Dýmkový a žvýkací tabák** (úprava)**	**Zahřívaný tabák (v milionech kusů)**	**Celkový prodej tabákových výrobků (v přepočtu na milion kusů)**
408 279	1 006	8 459	108 059	3 908	20 766	550 478

* Zpráva Euromonitoru: Tabákové výrobky k ručnímu balení cigaret váží 75 641 tun. V rámci analýzy je pro tabák k ručnímu balení cigaret stanoven přepočet na kusy, přičemž 0,7 gramů je ekvivalentem pro jeden kus.
** Vzhledem k tomu, že objem prodeje dýmkového a žvýkacího tabáku nelze kvantifikovat v kusech standardním způsobem, analýza upravuje celkový objem prodeje tabákových výrobků doplněním příslušného podílu tržní hodnoty v EU-27, která v roce 2020 představovala 0,71 % (což odpovídá 550 478 * 0,71% = 3 908 milionů kusů).
Zdroj: Euromonitor International Passport Tobacco 2021

Od května 2019 systém EU pro sledovatelnost tabákových výrobků umožňuje členským státům sledovat tržní tok cigaret a tabáku k ručnímu balení cigaret. Tabulka 4 ukazuje objem prodeje cigaret a tabáku k ručnímu balení cigaret za rok 2020, který je vypočítán na základě údajů čerpaných ze systému pro sledovatelnost tabákových výrobků, přičemž jsou zohledněny dva alternativní přístupy, v jejichž rámci jsou zachycena mírně odlišná časová období, která odrážejí dobu nezbytnou pro pohyb výrobků v distribučním řetězci. Vzhledem k tomu, že údaje jsou vykazovány na úrovni výrobce, počítá se se lhůtou jednoho měsíce, než se výrobek dostane na maloobchodní úroveň („časově upravené údaje o výrobě“).

Vzhledem k tomu, že databáze sledovatelnosti nezahrnuje velikost balení, byla v rámci analýzy provedena křížová kontrola údajů z databáze sledovatelnosti a údajů v databázi systému EU-CEG, která využívá jedinečný identifikátor výrobku, s cílem zjistit počet cigaret na jednotku balení ohlášenou pro každý identifikátor tabákových výrobků ve zprávě EU-CEG.

Tabulka 4: Výroba cigaret a tabáku k ručnímu balení cigaret v roce 2020[3]

Cigarety		**Tabák k ručnímu balení cigaret**	
Časově upravené údaje o výrobě (v milionech kusů)	**Časově neupravené údaje o výrobě** (v milionech kusů)	**Časově upravené údaje o výrobě** (v přepočtu na milion kusů)	**Časově neupravené údaje o výrobě** (v přepočtu na milion kusů)
436 123	434 164	121 239	122 341

Časově upravené údaje o výrobě se vztahují k období: prosinec 2019 – listopad 2020.
Časově neupravené údaje o výrobě se vztahují k období: leden 2020 – prosinec 2020.
Zdroj: systém EU pro sledovatelnost tabákových výrobků

Pro účely zvoleného konzervativního výpočtu zpráva zohledňuje vyšší z obou hodnot pro příslušné kategorie (tj. časově upravené údaje o výrobě pro cigarety a časově neupravené údaje o výrobě pro tabák k ručnímu balení cigaret).

Vzhledem k tomu, že směrnice odkládá sledovatelnost jiných kategorií tabákových výrobků do roku 2024, tabulka 5 kombinuje údaje ze systému pro sledovatelnost tabákových výrobků získané pro cigarety a tabák k ručnímu balení cigaret s příslušnými údaji Euromonitoru pro jiné kategorie tabákových výrobků:

Tabulka 5: Celkový prodej tabákových výrobků (v roce 2020)

Údaje ze systému pro sledovatelnost tabákových výrobků		**údaje Euromonitoru**			**Úprava**	**Systém pro sledovatelnost tabákových výrobků + údaje Euromonitoru**
Cigarety (miliony jednotek)	**Tabák k ručnímu balení cigaret** (1 jedinečný identifikátor = 50 gramů) (v přepočtu na milion kusů)	**Doutníky** (miliony jednotek)	**Doutníčky** (miliony jednotek)	**Zahřívané tabákové výrobky** (miliony kusů)	**Dýmkový a žvýkací tabák*** (úprava)	**Všechny tabákové výrobky** (v přepočtu na milion kusů)
436 123	122 341	1 006	8 459	20 766	4 210	**592 904**

** Vzhledem k tomu, že objem prodeje dýmkového a žvýkacího tabáku nelze kvantifikovat v kusech, analýza upravuje celkový objem prodeje tabákových výrobků doplněním příslušného podílu tržní hodnoty v EU-27, která pro rok 2020 představuje 0,71 % (což odpovídá 592 904 * 0,71% = 4 210 milionů kusů).
Zdroj: Systém EU pro sledovatelnost tabáku, Euromonitor International Passport Tobacco 2021

[3] Pro účely odhadu objemu prodeje tabákových výrobků k ručnímu balení cigaret se mělo za to, že balení tabáku k ručnímu balení cigaret, jak je registrováno v systému pro sledovatelnost tabákových výrobků, obsahuje 50 gramů tabáku, tj. ekvivalent zhruba 71 kusů (při předpokládané hmotnosti 0,7 gramů tabáku na kus).

Pro účely výpočtu přesného podílu celkového prodeje tabákových výrobků v EU, který odpovídá objemu prodeje zahřívaných tabákových výrobků na maloobchodní úrovni, byl v rámci analýzy použit jako jmenovatel nejvyšší objem prodeje (tj. kombinace údajů o objemu prodeje ze systému pro sledovatelnost tabákových výrobků a z Euromonitoru).

2.2.3 Objem prodeje zahřívaných tabákových výrobků na maloobchodní úrovni ve vztahu k celkovému prodeji tabákových výrobků na úrovni Unie

Jak je vysvětleno výše, pro účely výpočtu přesného podílu celkového prodeje tabákových výrobků v EU, který odpovídá objemu prodeje zahřívaných tabákových výrobků na maloobchodní úrovni, byl použit nejnižší čitatel – objem prodeje ze systému EU-CEG (tj. 19 717 milionů kusů) v kombinaci s nejvyšším jmenovatelem založeným na objemu ze systému pro sledovatelnost tabákových výrobků a objemu z Euromonitoru (tj. v přepočtu 592 904 milionů kusů).

Tento konzervativní přístup ukázal, že objem prodeje zahřívaných tabákových výrobků na maloobchodní úrovni představoval **3,33 %** celkového objemu prodeje všech tabákových výrobků na úrovni Unie za rok 2020.

Vzhledem k tomu, že tato hodnota přesahuje prahovou hodnotu 2,5 %, je rovněž splněna druhá podmínka zakládající podstatnou změnu okolností pro zahřívané tabákové výrobky.

2.2.4 Hodnota prodeje zahřívaných tabákových výrobků na maloobchodní úrovni ve vztahu k celkovému prodeji tabákových výrobků na úrovni Unie

Analýza hodnoty prodeje poskytuje alternativní měření tržního podílu zahřívaných tabákových výrobků v roce 2020 a umožňuje zohlednění zbývajících, méně významných kategorií tabákových výrobků, které nelze měřit v kusech: dýmkový a žvýkací tabák (použitý pro úpravy hlavní analýzy objemu prodeje).

Následující tabulka ukazuje celkovou hodnotu prodeje u každé kategorie výrobku pro všechny členské státy v EU27 v miliardách eur.

Tabulka 6: Prodejní hodnota pro každou kategorii výrobků (v roce 2020)

Kategorie výrobků	Maloobchodní hodnota v miliardách EUR	Tržní podíl (v %) celkového prodeje na úrovni Unie
Cigarety	109,88	81,38 %
Doutníčky	2,33	1,73 %
Doutníky	2,05	1,52 %
Jemně řezaný tabák	15,06	11,15 %
Dýmkový tabák	0,93	0,69 %
Žvýkací tabák	0,02	0,02 %
Zahřívaný tabák	4,74	**3,51 %**
Všechny tabákové výrobky	135,01	100,00 %

Zdroj: Euromonitor International Passport Tobacco 2021

Z těchto údajů tedy vyplývá, že hodnota prodeje zahřívaných tabákových výrobků na maloobchodní úrovni odpovídá **3,51 %** celkového objemu prodeje všech tabákových výrobků na úrovni Unie za rok 2020. Tím se dále potvrzuje hlavní analýza založená na objemu prodeje.

3. Závěr

Vzhledem k tomu, že objem prodeje zahřívaných tabákových výrobků:

- se zvýšil alespoň o 10 % přinejmenším v pěti členských státech a
- přesahuje na maloobchodní úrovni 2,5 % celkového prodeje tabákových výrobků na úrovni Unie,

tato zpráva dochází k závěru, že existuje podstatná změna okolností pro zahřívané tabákové výrobky.